

*Скидан І. В., Лукашова І. В., Шип Л. О.*

## **ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ І ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

У сучасному суспільстві соціальні працівники відіграють ключову роль у забезпеченні добробуту та підтримки різних соціальних груп. Їхня діяльність вимагає не лише високого рівня професійних знань, але й розвинених морально-вольових і психологічних якостей. Формування цих якостей є однією з важливих складових підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.

Одним із ефективних засобів виховання морально-вольових і психологічних якостей є фізичне виховання. Воно сприяє формуванню таких важливих характеристик, як стійкість до стресу, емоційна стабільність, самодисципліна, відповідальність і здатність до співпраці. Ці якості є важливими для успішного виконання професійних обов'язків соціальними працівниками, оскільки їхня діяльність пов'язана з постійною взаємодією з людьми, які потребують допомоги та підтримки.

Метою нашого дослідження є ролі фізичного виховання у вихованні морально-вольових і психологічних якостей у майбутніх соціальних працівників. Пропонуємо розглянути теоретичні аспекти фізичного виховання, проаналізувати сучасні методики та їх вплив на формування особистісних якостей, необхідних для ефективної соціальної роботи.

Фізичне виховання охоплює не лише розвиток рухових навичок, але й значною мірою впливає на емоційну та вольову сфери особистості, сприяючи формуванню етичних цінностей. Завдяки фізичній активності та спорту відбувається всебічний розвиток особистості, що включає виховання моральності та вольових якостей. Це також є відображенням суспільних взаємовідносин. Моральна культура людини формується через різноманітні взаємодії між людьми, що підтверджує вплив фізичного виховання на моральний розвиток.

В сучасному фізичному вихованні та загальній освіті важливо визначити ідеал особистісного становлення, духовності та творчості, а також створити умови для його реалізації. З дитинства слід розвивати дисципліну, відповідальність, спортивну честь і обов'язок, забезпечуючи успіх для кожної дитини. Це зміцнює мотивацію до досягнень і допомагає зрозуміти важливість спорту в житті.

Правильна організація фізичних занять може значно сприяти розвитку емоційно-вольової та моральної сфер у майбутніх соціальних працівників. Важливим аспектом є інтеграція моральних цінностей у спортивні заняття, що досягається через якісну педагогічну діяльність. Викладач має бути прикладом для наслідування, демонструючи студентам такі якості, як повага, чесність і відповідальність.

На нашу думку, командні види спорту, які акцентують на взаємодії, сприяють розвитку колективної відповідальності та взаємної підтримки. Ігрові вправи мають бути доступними для здобувачів вищої освіти і відповідати їх рівню фізичної підготовки. Важливо підбирати різнорівневі завдання, які відповідають можливостям кожного студента, поступово збільшуючи обсяг, ритм та

інтенсивність занять. Це допоможе уникнути почуття неповноцінності та втрати впевненості у собі.

Крім того, поступове ускладнення завдань під час ігор-естафет забезпечить успіх усім учасникам, підтримуючи їхню впевненість і допомагаючи подолати страх перед завданнями. Водночас, надмірне спрощення вправ може призвести до формування легковажного ставлення до спорту та життя в цілому, коли діти починають вірити, що досягнення мети не вимагає зусиль і розширення своїх можливостей. Такий підхід неприйнятний як для спортсменів, так і для особистісного розвитку в цілому.

Важливо пам'ятати, що організовуючи заняття, слід зосередити увагу на вихованні у майбутніх соціальних працівників цілеспрямованості та наполегливості. Ці якості проявляються у здатності людини свідомо ставити перед собою цілі, визначати найближчі завдання та шляхи їх досягнення, прагнути до нових перемог та досягнень у житті та професійній діяльності. Формування цілеспрямованості та наполегливості є одним з найважливіших завдань підготовки, що забезпечується через розвиток правильного ставлення до участі у вирішенні спільних завдань, свідомого та відповідального підходу.

Спеціально підготовлені навчальні бесіди з тренером можуть сприяти цьому процесу. Під час ігор викладач повинен виховувати у студентів звичку до стриманості та самодисципліни. Важливо привчати їх виявляти наполегливість у грі, наводячи реальні приклади, що демонструють різницю між обережністю та боягузтвом, впевненістю та зарозумілістю. Також необхідно навчати студентів залишатися спокійними та стриманими як при успіхах, так і при невдачах, що виникають під час гри.

Також, важливу роль у спортивних іграх відіграють правила. Їх суворе дотримання сприяє формуванню чесності, справедливості та свідомої дисципліни. Для тих, хто не займається командними видами спорту, участь у іграх з активним суперництвом допомагає розвивати вольові якості. Правила у спортивних іграх мають значення не лише для технічного аспекту, але й для морального виховання. Вони сприяють формуванню поваги до суперників, суддів та вболівальників, навчають спортсменів контролювати свої емоції, приймати суддівські рішення, навіть якщо вони здаються несправедливими, та з гідністю переносити поразки.

Уміння поважати інших учасників гри є важливим елементом спортивної етики, що переноситься і на повсякденне життя. Людина, яка привчена дотримуватися правил у спорті, легше адаптується до соціальних норм і законів. Спорт вимагає суворої дисципліни, і правила гри є невід'ємною частиною цього процесу. Спортсмени постійно працюють над собою, щоб відповідати встановленим стандартам як фізично, так і морально. Дисципліна, що формується через дотримання правил, сприяє розвитку самоконтролю, наполегливості та відповідальності. Ці якості є важливими не лише в спорті, але й у будь-якій іншій сфері життя.

На нашу думку, фізичне виховання відіграє значну роль у психологічному благополуччі, сприяючи зменшенню стресу, покращенню самооцінки та зміцненню психічного здоров'я. У процесі фізичної активності студенти набувають важливих життєвих навичок, таких як постановка цілей, планування часу та лідерство.

Заняття фізичним вихованням дають студентам можливість випробувати себе, подолати перешкоди та розвинути почуття відповідальності.

Таким чином, розвиток морально-вольових і психологічних якостей засобами фізичного виховання є ключовим аспектом всебічного виховання, важливого для формування особистості та досягнення успіху в житті.

#### **Список використаних джерел**

1. Байківська, Н. І. (2018). Психолого-педагогічні основи фізичного виховання. Київ: Видавничий дім "Слово".
2. Бех, І. Д. (2009). Виховання особистості: У двох томах. Том 2: Особистісно орієнтований підхід: Науково-практичні засади. Київ: Либідь.
3. Левченко, М. С. (2014). Фізична культура і спорт у вихованні морально-вольових якостей студентів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова, серія 15, №14(1), С. 112-118.
4. Мартинюк, О. В. (2016). Психологічні аспекти фізичного виховання студентів. Педагогіка та психологія, 4(71), С.45-52.
5. Савченко, О. Я. (2010). Розвиток морально-вольових якостей у процесі фізичного виховання. Фізичне виховання та спорт, №3, С.18-23.
6. Янушкевич, Л. П. (2017). Вплив фізичного виховання на формування психологічної стійкості студентів. Вісник психології та педагогіки, №10, С.25-30.